

DESCRIPCIÓ CODICOLÒGICA:
MS. 1164
Decretum Gratiani

Albert Lizandra Prieto
Codicologia
Màster en Cultures Medievals, UB
Juliol 2013

Nota:

La descripció codicològica d'aquest manuscrit ha estat elaborada entre els mesos de maig a juliol del 2013 per l'assignatura "Codicologia", impartida per la Dra. Gemma Avenoza, del màster oficial en *Cultures Medievals* de la Universitat de Barcelona.

El manuscrit en qüestió és el MS 1164 que data de finals del segle XIV. Fou comprat per Marià Aguiló per a la Biblioteca de la Universitat de Barcelona de la que fou director.

Les característiques més visibles d'aquest manuscrit són la seva mida (485 x 310 mm), la caixa d'escriptura (a dues columnes de 280 x 75 mm cadascuna) emmarcada per glosses, la presència de dibuixos en la part inferior dels folis així com medallons i figures ornamentals. Malauradament la característica més notòria de totes és la mutilació que aquest còdex ha patit en la molts dels seus folis amb la finalitat d'extreure-hi aquests dibuixos i caplletres majors.

Nom de l'investigador: Albert Lizandra Prieto

Data: 15 de juliol de 2013, últim dia de consulta del manuscrit.

Nom i Localització:

Manuscrit: Ms. 1.164

Biblioteca: BUB (Biblioteca de la Universitat de Barcelona), Secció de Reserva

Ciutat: Barcelona

Col·lecció: Aquest manuscrit no pertany a cap col·lecció.

Signatures:

Signatura: MS 1164

Antigues signatures (Olim): 8-2-9; 9-1-3¹; 8-0-23.

Nota: La segona signatura antiga descrita al catàleg no es veu en tot el manuscrit. La primera apareix al foli 1r en la part inferior dreta i la tercera apareix al foli 2r en la part superior dreta.

Història:

Aquest manuscrit fou comprat per Marià Aguiló al desembre de 1857, aleshores director de la biblioteca² de la Universitat de Barcelona. Segons la bibliografia consultada, aquest manuscrit va ser comprat conjuntament amb altres en una remesa a la Catedral de Girona:

“Cal recordar que uns cinquanta-quatre manuscrits que avui es troben a la Biblioteca de la Universitat (de Barcelona), procedeixen de la Catedral de Girona (Biblioteca, Cor i Tresoreria). Foren comprats per Marià Aguiló Fuster al 1857 a un fabricant de Barcelona.” (Farnés 2003, 850)

Segons indica Soledad Farnés en el seu article, citat a la bibliografia, el preu de la compra fou de “mil reals” (851). A més, Farnés hi indica que hi ha referències d'aquesta compra als manuscrits Ms. 1924 i el Ms. 1944. Segons l'índex d'autors del volum IV de l'Inventari de Manuscrits de la BUB³, el manuscrit 1924 (quadern 18) conté les fitxes dels llibres adquirits, procedents de la desamortització de Girona. El manuscrit 1944 (quadern 11) hi ha les ressenyes dels 54 manuscrits comprats per Marià Aguiló.

¹ Segons consta al tercer volum de l'*Inventario general de manuscritos de la biblioteca universitaria de Barcelona*, aquest manuscrit té aquests tres olim. A aquest inventari s'esmenta que la segona signatura antiga correspon només a la part posterior del manuscrit “des de la Causa XXIII ‘Ecclesia ratione persecutur hereticos’ fins al final, ff. 210-308, que fins avui figurava com a manuscrit independent (olim. Ms. 1166), quan, en realitat, ambdues parts conformen una sola unitat bibliogràfica” (Miquel 1961, 221). Traducció pròpia.

² Consultar pàgina 207 del volum de la *Coletánea Paleográfica de la Corona de Aragón, siglos IX-XVIII, Textos y Traducciones* que es cita a la bibliografia.

³ Disponible a la següent adreça electrònica:
http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/25282/6/IndexRosell_VI.pdf

Títols a Ms/Ed:

- *Gratiani Decretum*. Aquest títol es troba a la part superior del teixell, i és fruit de la restauració duta a terme pel taller que dirigeix en Domènec Palau. La lletra del títol és lletra moderna i està feta amb tinta.
- *Decretum Gratiani cum glossis*. Aquest títol fou donat per la BUB (Biblioteca de la Universitat de Barcelona, segons consta al catàleg. El manuscrit conté una quartilla amb lletra de Marià Aguiló on ja apareix aquest títol⁴.
- Segons consta a la nota núm. 32 del MS 1924.18⁵, el títol és *Decretum Gratiani con comentarios*.
- Segons consta a la nota núm. 32 del MS 1944.11⁶, dóna el títol en llatí, *Decretum Gratiani cum comentariis*.

Dades de còpia:

- El manuscrit data de finals del segle XIV segons el catàleg⁷; tot i que segons la nota núm. 32 del MS 1924.18, aquest manuscrit és del segle XV.
- Ni ha informació del lloc de la còpia ni del/s destinatari/s, però segons el volum III de *l'Inventario General de Manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona*, s'indica que aquest còdex és “de factoria italiana” (Miquel 1961, 221).
- Segons el MS 1944.11, el manuscrit està fet “amb molta cura per diverses mans”.

Colofó:

Aquest manuscrit no té colofó. Observem que hi falten els tres últims folis del còdex.

⁴ Tot i que a la nota introductòria per M. Aguiló, el títol que hi consta és *Decretum Gratiani cum com*.

⁵ Transcripció de la nota 32 del MS 1924.18:
“Códice in folio mayor. ‘Decretum Gratiani con comentarios’. Completo pero algo mutilado, pues falta la mitad superior de la primera hoja. El resto está en dos columnas pero rodeado por los comentarios, a igual carácter, además de algunas notas de carácter más pequeño en el margen inferior. Este magnífico códice es notable no solo por su tamaño sino también por su rica ornamentación de la cual quedan aún algunos restos, a pesar de haberse cortado por mano aleva las mayúsculas iniciales de cada capítulo, menos una, mutilando en la obra, y notándose esta y en los restos marginales los caprichosos dibujos que enriquecían toda la página. Contiene 310 hojas útiles de las cuales las 4 primeras y las dos últimas son algo deterioradas. Pertenece al siglo XV.”

⁶ Transcripció de la nota 32 del MS 1944.11:
“‘Decretum Gratiani cum comentariis’. Anotados con mucho esmero en las espaciosas márgenes por diferentes manos. Este manuscrito en vitela, folio mayor, prolongado a dos columnas y sin cubiertas, contiene 310 hojas. Este precioso códice es por su ornamentación el más importante de los contenidos en este catálogo. Difícilmente puede darse cuenta de la riqueza y originalidad de las miniaturas que conserva y es imposible ver sin dolor y sin cólera la multitud de alevos y estúpidas mutilaciones que ha sufrido. La singular belleza de las figuras y viñetas de sus capitales y follajes han contribuido a su ruina. Ahora es solo un testimonio irritante de barbaridad, tanto mas incomprensible cuanto es más moderna. Mss. 8_0_23.”

⁷ “Finales del siglo XIV” (Miquel 1961, 221).

Material:

Vitel·la. CPPC. Les guardes, però, són modernes i són de paper, i foren afegides durant la restauració del còdex.

Format:

Aquest manuscrit té format de gran foli. Segons el MS 1924.18 és un “còdex *in folio mayor*”. Segons el MS 1944.11, “en vitel·la, foli major, perllongat a dues columnes i sense cobertes. Conté 310 fulls.”

Relligadura:

Aquest manuscrit consta de vint-i-vuit quaderns relligats. Segons podem observar amb detall al CD-59, aquest manuscrit ha estat relligat en ser restaurat seguint els punts de costura originals que són set. Dos a la part superior del cos, dos a la inferior i tres al cos central de la mateixa. Si mirem amb molta cura, podem mesurar els set punts de costura:

1. Des de la vora superior al primer punt de costura fa una mida de 34 mm
2. Des de la vora al segon punt: 75 mm
3. Des de la vora al tercer punt: 160 mm
4. Des de la vora al quart punt: 246 mm
5. Fins al cinquè punt: 332 mm
6. Fins al sisè punt: 417 mm
7. Fins al setè i últim punt: 451 mm
8. Des del setè punt a la vora inferior: 34 mm. És a dir, que des de la vora superior a la vora inferior, si sumen des de la vora superior al setè punt i des d'aquest punt fins a la vora inferior, ens dóna un resultat de 485 mm que és la mida correcta de la verticalitat dels folis del còdex.

Conservació:

Aquest manuscrit es troba en condicions no molt òptimes. Tot i que ha estat restaurat, no es va poder reconstruir tota la destrossa que patí.

Segons el volum III de l'Inventari General de Manuscrits, citat a la bibliografia, “està molt malmès per la infame mutilació de què ha estat objecte, per la humitat i el freqüent maneig del manuscrit, que ha arribat a foradar els vuit últims folis.” (Miquel 1961, 221). Així mateix s'hi indica que manca un foli:

Entre els actuals folis 220-1 (finals de la Causa XXIII i començament XXIV), uns altres varis entre els 231-2 (des de la qüestió 2ona. de la Causa XXV fins al final de la XXVII) i entre els 239-240 (Causa XXXI), i un més entre els folis 246-7 (començament de la Causa XXXIII).” (221)⁸.

Ja Marià Aguiló, deixà constància de l'estat del manuscrit quan al comprà en la nota annex del manuscrit: “és impossible veure sense patiment i sense còlera la multitud d'ingrates i estúpides mutilacions que ha sofert.”

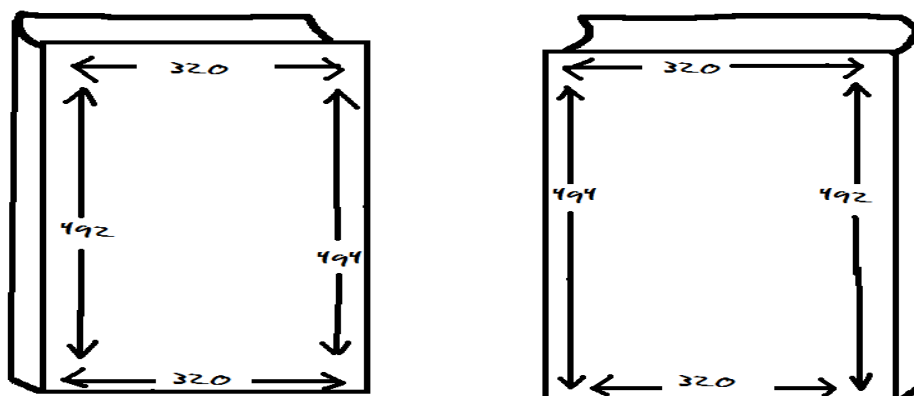
Mides:

Les mides del còdex són les següents:

⁸ Totes les traduccions d'aquest volum, com les del volum-I són pròpies.

- Ample anterior de la relligadora moderna: 492 mm a la part de la costura i 494 mm a la part exterior d'alçada. D'ample fa 320 mm tant a la part superior com a la inferior. Per tant, la mida és de 492/494 x 320 mm.
- Ample posterior de la relligadura moderna: D'alçada fa 492 mm a la part de la costura i 494 mm a la part exterior. D'ample fa 320 mm també tant a la part superior com a la inferior. Així doncs, la mida és de 492/494 x 320 mm.
- Els folis fan 485x310 mm majoritàriament.

Ample anterior de la relligadura moderna vs. Ample posterior de la relligadura moderna

Mides i lloc dels folis:

	Alt	Ample	Lloc
Relligadura:	492-494 mm	320 mm	Cobertura
Full:	485 mm	308 mm	Foli 4r
Caixa:	280/325 ⁹ mm	163/265 mm	“
Col.	280 mm	75/75 mm	“
Intercol.		13 mm	“
Full:	485	302	Foli 9r
Caixa:	280	160 ¹⁰	“
Col.	280	73/73	“
Intercol.		14	“
Full:	485	305	Foli 20r
Caixa:	282/327	162/260	“
Col.	282	75/75	“
Intercol.		12	“
Full:	485	310	Foli 25r
Caixa:	280/302	160/257	“
Col.	280	73/73	“
Intercol.		16	“

⁹ 165/265. La primera de les xifres que trobem correspon a la caixa del text. La segona correspon al tot el text; és a dir, al text principal i a les glosses que hi apareixen.

¹⁰ Aquest foli només presenta les dues columnes de la caixa d'escriptura.

Full:	485	310	Foli 36r
Caixa:	278/299 ¹¹	162/258	“
Col.	278	73/73	“
Intercol.		16	“
Full:	485	310	Foli 59r
Caixa:	277/395	161/264	“
Col.	277	74/74	“
Intercol.		13	“
Full:	485	310	Foli 103r
Caixa:	280/401	162/261	“
Col.	280	75/75	“
Intercol.		12	“
Full:	485	310	Foli 159r
Caixa:	280/314	162/259	“
Col.	280	75/75	“
Intercol.		12	“
Full:	485	310	Foli 203r
Caixa:	280/311	162/261	“
Col.	280	75/75	“
Intercol.		12	“
Full:	485	310	Foli 229r
Caixa:	280 ¹²	162	“
Col.	280	75/75	“
Intercol.		12	“
Full:	485	310	Foli 276r
Caixa:	288	163/200 ¹³	“
Col.	288	75/75	“
Intercol.		12	“
Full:	485	310	Foli 308r
Caixa:	280/335	162/250	“
Col.	280	70/72	“
Intercol.		12	“

Per tant,

Foli 4r

Vertical marge exterior (de dalt a baix):

$$22 + 12 + 13 + 280 + 10 + 12 + 136 = 485$$

Horitzontal marge superior (d'esquerra a dreta):

$$16 + 26 + 12 + 75.13.75 + 12 + 55 + 24 = 308^{14}$$

¹¹ Només hi ha glossa en la part superior.

¹² Aquest foli només té les dues columnes de la caixa d'escriptura.

¹³ Només hi ha glossa a la part esquerra de la caixa d'escriptura.

¹⁴ Segons Jacques Lemaire indica al seu llibre *Introduction à la Codicologie* (pàg. 119), la mida del foli l'efectua primer horitzontalment i després verticalment. Aquí hem procedit al contrari segons les instruccions vistes a classe. A més, Lemaire no fa distinció entre la caixa d'escriptura i la glossa i no les separa per punts sinó que posa el signe + a tot arreu.

Resultat:

$$(22 + 12 + 13 + 280 + 10 + 12 + 136) \times (16 + 26 + 12 + 75 + 13 + 75 + 12 + 55 + 24) \text{ mm}$$

Foli 9r

$$\text{Vertical marge exterior: } 45 + 280 + 160 = 485$$

$$\text{Horitzontal marge superior: } 51 + 73.14.73 + 91 = 302$$

Resultat:

$$(45 + 280 + 160) \times (51 + 73 + 14 + 73 + 91) \text{ mm}$$

Foli 20r

$$\text{Vertical marge exterior: } 20 + 11 + 14 + 282 + 10 + 12 + 136 = 485$$

$$\text{Horitzontal marge superior: } 14 + 26 + 11 + 75.12.75 + 11 + 50 + 31 = 305$$

Resultat:

$$(20 + 11 + 14 + 280 + 10 + 12 + 136) \times (14 + 26 + 11 + 75 + 12 + 75 + 11 + 50 + 31) \text{ mm}$$

Foli 25r

$$\text{Vertical marge exterior: } 22 + 10 + 12 + 280 + 161 = 485$$

$$\text{Horitzontal marge superior: } 17 + 25 + 10 + 73.16.73 + 10 + 50 + 36 = 310$$

Resultat:

$$(22 + 10 + 12 + 280 + 161) \times (17 + 25 + 10 + 73 + 16 + 73 + 10 + 50 + 36) \text{ mm}$$

Foli 36r

$$\text{Vertical marge exterior: } 30 + 2 + 12 + 278 + 163 = 485$$

$$\text{Horitzontal marge superior: } 21 + 26 + 10 + 73.16.73 + 10 + 50 + 31 = 310$$

Resultat:

$$(30 + 2 + 12 + 280 + 163) \times (21 + 26 + 10 + 73 + 16 + 73 + 10 + 50 + 31) \text{ mm}$$

Foli 59r

$$\text{Vertical marge exterior: } 20 + 12 + 12 + 277 + 12 + 82 + 70 = 485$$

$$\text{Horitzontal marge superior: } 15 + 26 + 12 + 74.13.74 + 11 + 54 + 31 = 310$$

Resultat:

$$(20 + 10 + 12 + 280 + 12 + 81 + 70) \times (15 + 26 + 12 + 74 + 13 + 74 + 11 + 54 + 31) \text{ mm}$$

Foli 103r

$$\text{Vertical marge exterior: } 18 + 15 + 15 + 280 + 16 + 75 + 66 = 485$$

$$\text{Horitzontal marge superior: } 19 + 25 + 12 + 75.12.75 + 12 + 50 + 30 = 310$$

Resultat:

$$(18 + 15 + 15 + 280 + 16 + 75 + 66) \times (19 + 25 + 12 + 75 + 12 + 75 + 12 + 50 + 30) \text{ mm}$$

Foli 159r

$$\text{Vertical marge exterior: } 30 + 2 + 18 + 280 + 12 + 2 + 141 = 485$$

$$\text{Horitzontal marge superior: } 16 + 25 + 11 + 75.12.75 + 11 + 50 + 35 = 310$$

Resultat:

$$(30 + 2 + 18 + 280 + 12 + 2 + 141) \times (16 + 25 + 11 + 75 + 12 + 75 + 11 + 50 + 35) \text{ mm}$$

Foli 203r

$$\text{Vertical marge exterior: } 31 + 2 + 15 + 280 + 12 + 2 + 143 = 485$$

$$\text{Horitzontal marge superior: } 14 + 25 + 12 + 75.12.75 + 12 + 50 + 35 = 310$$

Resultat:

$$(31 + 2 + 15 + 280 + 12 + 2 + 143) \times (14 + 25 + 12 + 75 + 12 + 75 + 12 + 50 + 35) \text{ mm}$$

Foli 229r

Vertical marge exterior: $45 + 280 + 160 = 485$

Horitzontal marge superior: $58 + 75.12.75 + 90 = 310$

Resultat:

$(45 + 280 + 160) \times (58 + 75 + 12 + 75 + 90)$ mm

Foli 276r

Vertical marge exterior: $45 + 288 + 152 = 485$

Horitzontal marge superior: $15 + 25 + 12 + 75.13.75 + 95 = 310$

Resultat:

$(45 + 288 + 152) \times (15 + 25 + 12 + 75 + 3 + 75 + 95)$ mm

Foli 308r

Vertical marge exterior: $17 + 10 + 14 + 280 + 14 + 27 + 123 = 485$

Horitzontal marge superior: $28 + 20 + 12 + 75.12.75 + 11 + 45 + 32 = 310$

Resultat:

$(17 + 10 + 14 + 280 + 14 + 27 + 123) \times (28 + 20 + 12 + 75 + 12 + 75 + 11 + 45 + 32)$ mm

En resum, diem que la mitjana de la caixa d'escriptura, ja que és l'element similar a la majoria de folis mesurats, és de 280 mm d'alçada i 162 mm d'ample sent cada columna de 75 mm i l'intercolumni de 12 mm; o sigui, $280 \times (75 + 12 + 75)$ mm.

Distribució de la pàgina:

Els 308 folis dels que consta aquest còdex tenen dues columnes les quals estan emmarcades per les glosses.

Els següents folis només tenen les dues columnes de la caixa d'escriptura i, per tant, no tenen glosses: f. 9r, f. 9v, f. 70v, f. 229r, f. 229v, f. 281v, f. 282r i f. 282v.

Observem que, a més de les glosses, hi trobem comentaris als marges a la majoria de folis, molt probablement són obra dels usuaris que feren servir aquest manuscrit. Per exemple, per veure aquests comentaris podem consultar els primers folis i ens adonarem que el tipus de lletra és ben diferent a la lletra de la caixa d'escriptura i de la glossa. La lletra de la caixa d'escriptura i de la glossa és la mateixa, però de mòdul més petit la segona.

Núm. línies:

La caixa d'escriptura és a dues columnes, cadascuna de 57 línies de pauta, 56 línies escrites. Hem mesurat les línies de diferents folis a l'atzar i tots els folis tenen 57; per aquest fet, diem que tot el manuscrit té cinquanta set línies:

	Núm.	Lloc
col.	2	Foli 3r
lín.	57	
col.	2	Foli 11r
lín.	57	
col.	2	Foli 33v
lín.	57	

col.	2	Foli 47v
lín.	57	
col.	2	Foli 91v
lín.	57	
col.	2	Foli 115r
lín.	57	
col.	2	Foli 121v
lín.	57	
col.	2	Foli 123r
lín.	57	
col.	2	Foli 127v
lín.	57	
col.	2	Foli 132v
lín.	57	
col.	2	Foli 135r
lín.	57	
col.	2	Foli 137r
lín.	57	
col.	2	Foli 140r
lín.	57	
col.	2	Foli 193v
lín.	57	
col.	2	Foli 232r
lín.	57	
col.	2	Foli 249r
lín.	57	
col.	2	Foli 287v
lín.	57	
col.	2	Foli 308v
lín.	57	

Les gloses varien de foli a foli, així com els comentaris afegits. Com indicàvem prèviament, hi ha alguns folis que no tenen glossa.

Detall de la foliació: III + 1-308 + 3 s/n + III

- 3 fulls de guarda inicials (nova, procedent de la restauració en novembre del 2004 segons nota a llapis a la tercera guarda del començament).

- 3 fulls de guardues (noves) 1 – 308 (numerats¹⁵ al *recto* superior dreta) + 3 tallats + 3 guardes (noves)
- Les tres guardes, tant inicials com finals, són 4 folis (dos bifolis, el primer foli del bifoli exterior està pegat a la portada).
- Hi ha una foliació a punta de carbó (pel copista) en nombres romans a la part superior central perquè després es posés en color.

Col·lació:

Quadern	Núm. de folis	Signatura	Posició (ff.)	Centre plec	Reclam (A l'últim full situats en la part inferior del foli en posició horitzontal dreta)
1	12	No visible	ff. 1-12	6/6	canoius
2	12	“	ff. 13-24	6/6	cut fr~
3	12	“	ff. 25-36	6/6	modo
4	12	“	ff. 37-48	6/6	liberti
5	12	“	ff. 49-60	6/6	dicuntur
6	12	“	ff. 61-72	6/6	autem et
7	12	“	ff. 73-84	6/6	inmodum
8	12	“	ff. 85-96	6/6	quin post ¹⁶
9	4	“	ff. 97-100	2/2	-VOID ¹⁷ -
10	12	“	ff. 101 ¹⁸ -112	6/6	dotes ¹⁹
11	12	“	ff. 113-124	6/6	ant uera
12	12	“	ff. 125-136	6/6	husqui
13	12	“	ff. 137-148	6/6	dum adeos
14	12	“	ff. 149-161	6/6	secundum affectum quo nemo
15	12	“	ff. 162-173	6/6	cognoscatur
16	12	“	ff. 174-185	6/6	ferrantur

¹⁵ La foliació està feta a llapis i segurament es va fer en arribar el manuscrit a la Biblioteca de la Universitat de Barcelona en el segle XIX.

¹⁶ Aquells reclams que no es podien interpretar clarament en el manuscrit, han estat consultats a *Decretum Gratiani, Corpus Iuris Canonici*. L'edició s'especifica a la bibliografia.

¹⁷ Farem servir aquest vocable per indicar que el quadern no presenta reclam. “sine concilio integri ordinis vacantem”. Observem, però, que aquest quadern li manquen 4 bifolis.

¹⁸ Comença una nova secció del llibre en el foli 101r.

¹⁹ Aquest reclam està escrit amb tinta vermella a diferència de la resta que estan escrits en negre.

17	12	“	ff. 186-197	6/6	sicut
18	12	“	ff. 198-209	6/6	potates (esborrat)
19	12	“	ff. 210-221 [221b]	6/6	(últim full en blanc afegit per la restauració)
20	12	“	ff. 221-231	6/6	puoralia
21	8	“	ff. 232-239	4/4	-VOID-
22	6	“	ff. 240-245	3/3	-VOID-
23	12	“	ff. 246-257	6/6	sj <u>quisquis semel</u>
24	12	“	ff. 258-269	6/6	<u>pro peccatis</u> suis
25	10	“	ff. 270-278	5/5	[m] <u>ulierem</u>
26	12	“	ff. 279-289	6/6	ac <u>quibus</u>
27	12	“	ff. 290-301	6/6	dominus
28	7	“	ff. 302-308	6/1ttt	-VOID- (Fi del volum)

A més, aquest còdex té quatre guardes inicials, la primera d'elles està enganxada a la tapa del llibre. També té quatre guardes finals i novament la última està pegada a la tapa posterior.

Errors en la foliació:

- 1-8¹² 9⁴ 10-20¹² 21⁸ 22⁶ 23-24¹² 25¹⁰ 26-27¹² 28^{6/1ttt}
- Observem que cada quadern té sis bifolis (12 folis, havent 6 folis a cada banda del plec). Els quaderns següents presenten menys folis que la resta:
 - Quadern 9, 4 folis (2 bifolis). Sense reclam.
 - Quadern 21, 8 folis (4 bifolis). Sense reclam.
 - Quadern 22, 6 folis (3 bifolis). Sense reclam.
 - Quadern 25, 10 folis (5 bifolis). Amb reclam.
 - Quadern 28, 7 folis.
- Les signatures dels folis no són visibles, segurament foren ser tallades en procedir al relligament del còdex. A més, recordem que aquest manuscrit va patir moltes mutilacions.
- Al quadern 14 trobem una errada en la numeració, del foli 159 passa al 161.
- Entre el foli 229 i el 230 hi ha un full (que hi mancava originàriament abans de la restauració) i també està sense numerar.
- El reclam del quadern 20 no coincideix amb la primera paraula del quadern 21. Trobem una llacuna en aquest punt del volum ja que el quadern 21 només té vuit folis en comptes dels dotze de la majoria dels quaderns. Podem imaginar que dos bifolis van ser arrencats abans de la restauració.
- Com a conseqüència de l'esmentat en el punt anterior, el quadern 21 tampoc té reclam perquè li manquen els dos bifolis més externs i, conseqüentment, falten els dos folis primers i els dos últims del quadern.
- Al quadern 22 li manquen tres bifolis. Un dels és el més exterior ja que no en tenim reclam i el text del foli 245v no concorda amb el text del foli 246r.

- L'últim foli del quadern 23 no es va numerar perquè no hi era sinó que es va afegir a la restauració; per això, el següent quadern està numerat malament ja que és el foli 221 i hauria de ser el foli 222.
- Al quadern 26 li falta 1 foli (està restaurat en blanc) no numerat entre el 279 i el 280. El denominarem foli 279b.
- A l'últim quadern, el 28, li falten els tres últims folis.

Sign. de quadern: No se'n veuen.

Mà o mans i lloc:

- La lletra és gòtica catalana deforma. Aquest tipus de lletra era comuna als documents realitzats a la Corona d'Aragó segons s'indica al volum de la *Colectánea Paleográfica de la Corona de Aragón, siglos IX-XVIII*.
- Segons s'indica a *l'Inventari General de Manuscrits de la Biblioteca Universitària de Barcelona*, en el tercer volum, aquest manuscrit fou escrit per la mà de diversos copistes.
- Si comparem el foli 1 i el foli 192 comprovem que la lletra de la caixa d'escriptura és lleugerament diferent. La lletra del segon foli és més gruixuda (arrodonida) que la del primer. Aquest tipus de diferències es poden trobar al còdex malgrat a tot ell, el tipus de lletra és molt "caligràfica" (gòtica catalana com indicàvem prèviament).
- Si analitzem les caplletres del començament i les del final del manuscrit, veurem que gairebé no es percep cap diferència pel que podríem afirmar que el caplletrador fou la mateixa persona.
- Observem que la lletra dels comentaris marginals és diferent a la lletra de la caixa d'escriptura i de les glosses. A més la lletra de les notes marginals varia en format i intensitat de tinta fet que indica que aquest volum fou utilitzat per més d'una persona posteriorment a la seva redacció.
- Un altre fet important és la presència arreu del manuscrit d'unes figures en forma de mà amb el dit índex indicant quina part del text és important; pel traç i color de la tinta pertany a la mateixa mà dels comentaris i no del text original²⁰. Per veure un exemple podem veure el foli 192r que en trobem dues assenyalant la glossa vertical a la dreta de la caixa d'escriptura.

Filigranes i lloc:

Aquest manuscrit no presenta filigranes ja que està fet de pergamí (vitel·la).

Decoració:

- La tinta de l'escriptura és negra.
- Els calderons a començament de paràgraf alternen els colors blau i vermell. El primer que es pot veure al foli 1r (ja que la part superior no s'ha conservat) és vermell amb filigranes en blau, el segon canvia els colors; és a dir, que la lletra és blava amb filigranes en vermell. Aleshores, el tercer serà con el primer i així successivament. És a dir, alternen blau i vermell.
- A les glosses que emmarquen la caixa d'escriptura també s'alternen els colors blau i vermell dels calderons a cada inici de paràgraf. Aquests calderons estan presentats amb un símbol en forma similar a una C majúscula, el traç superior s'endinsa en la primera paraula de la frase.

²⁰ Entenem per text original el de la caixa d'escriptura i la glossa.

- Pel que fa a les caplletres només es conserven dues, al foli 140r i al foli 192r, però hi ha indicis de què el manuscrit en tenia més per dos motius molt evidents: El primer perquè en molts casos queden restes de la caplletra com algun marge inferior o superior; i el segon s'explica per la mutilació massiva que el manuscrit patí, ja que segurament per la seva bellesa aquestes ornamentacions foren retallades.

Francisco Miquel dóna la següent informació referent a les caplletres a l'*Inventario General de Manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona*, citat en més d'una ocasió en aquesta descripció codicològica:

D'unes cinquanta inicials historiades, de factura italiana, colorades en blau, violeta, gris, verd i rosaci, que tenia (el manuscrit) només en queden dos [...] Afortunadament, també les vinyetes dels folis 1r, 101r, 115r, 121v, 123r, 132v, 135r, 137r, 149r, 169v, 182r, 186r, 193v, 201r, 236v, 239v, i del 232r, 279r, 286r i 287v (1961, 221).

De totes maneres, els següents folis, no esmentats per en Francisco Miquel, també presenten mutilacions i restes d'haver tingut una caplletra: 81r, 127v, 162v, 165r, 188v, 189v i 235v.

- La primera frase temàtica de cada capítol o clàusula està escrita en vermell.
- Les divisions majors estan presentades amb xifres romanes a la part superior central del foli *recto*, amb alternança de colors:

Lloc	Secció	Distribució dels colors de les lletres
Foli 1r a 96v	I	Blau
Foli 97r a 100r	I	Vermell
Foli 101r a 101v	II	No es podem observar els colors ja que el tros superior dret està mutilat per extreure la caplletra de la que es conserva una part inferior. La presència de la caplletra ens indica una nova unitat temàtica.
Foli 102r a 114v	II	Vermell-Blau
Foli 115r a 119v	III	Vermell-Blau-Vermell
Foli 120r a 120v	III	Blau-Vermell-Blau
Foli 121r a 121v	III	Vermell-Blau-Vermell
Foli 122r a 122v	III	Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 123r a 123v	V	Blau
Foli 124r a 124v	V	Vermell
Foli 125r a 127v	VI	Vermell-Blau
Foli 128r a 129v	VII	Vermell-Blau-Vermell
Foli 130r a 130v	VII	Blau-Vermell-Blau
Foli 131r a 131v	VII	Vermell-Blau-Vermell
Foli 132r a 132v	VII	Blau-Vermell-Blau

Foli 133r a 133v	VIII	Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 134r a 134v	VIII	Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 135r a 135v	IX	Blau-Vermell
Foli 136r a 136v	IX	Vermell-Blau
Foli 137r a 139v	X	Blau
Foli 140r a 143v	XI	Vermell-Blau
Foli 144r a 148v	XI	Blau-Vermell
Foli 149r a 149v	XII	Blau-Vermell-Blau
Foli 150r a 155v	XII	Vermell-Blau-Vermell
Foli 156r a 157v	XII	Blau-Vermell-Blau
Foli 158r a 162v	XIII	Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 163r a 164v	XIII	Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 165r a 169v ²¹	XV	Vermell-Blau
Foli 170r a 170v	XVI	Blau-Vermell-Blau
Foli 171r a 171v	XVI	Vermell-Blau-Vermell
Foli 172r a 173v	XVI	Blau-Vermell-Blau
Foli 174r a 181v	XVI	Vermell-Blau-Vermell
Foli 182r a 185v	XVII	Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 186r a 188v	XVIII	Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 189r a 189v	XIX	Vermell-Blau-Vermell
Foli 190r a 191v	XX	Vermell-Blau
Foli 192r a 193v	XXI	Vermell-Blau-Vermell
Foli 194r a 200v	XXII	Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 201r a 209v	XXIII	Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 210r a 220v	XXIII	Blau-Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 221r a 229v	XXIII	Blau-Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 230r a 231v	XXV	Blau-Vermell-Blau
Foli 232r a 235v	XXVIII ²²	Blau-Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 236r a 236v	XXIX	Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 237r a 239v	XXX	Blau-Vermell-Blau
Foli 240r a 241v	XXXI	Vermell-Blau-Vermell-Blau

²¹ El full núm. 169 està mutilat en part superior pel que deduïm que degut a que el foli 169v presenta decoració, és l'inici de la secció per això al foli 170r ja apareix la xifra "XVI".

²² Observem que de la secció XXV passa a la XXVIII per la manca de material.

Foli 242r a 246v	XXXII	Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 247r a 248v	XXXIII	Blau-Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 249r a 249v	XXXIII ²³	Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 250r a 257v	No en té xifra ²⁴ sinó: PE .D.I	Vermell-Blau Vermell-Blau
Foli 258r a 258v	.D.II PE	Blau-Vermell-Blau Vermell-Blau
Foli 259r a 264v	PE .D.II	Blau-Vermell Blau-Vermell-Blau
Foli 265r a 269v	PE .D.III	Blau-Vermell Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 270r a 270v	PE .D.III	Vermell-Blau Vermell-Blau.Vermell-Blau
Foli 271r a 273v	PE .D.IIII	Blau-Vermell Blau-Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 274r a 274v	PE .D.V	Blau-Vermell Blau-Vermell
Foli 275r a 275v	PE .D.VI	Blau-Vermell Blau-Vermell- XXX ²⁵
Foli 276r a 276v	PE .D.VII	Vermell-Blau Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 277r a 278v	XXXIII ²⁶	Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 279r (a) a Foli 279v (b) ²⁷	XXXIII	Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 280r a 281v	XXXV	Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 282r a 285v	XXXV	Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 286r a 287v	XXXVI	Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell
Foli 288r a 291v	CO .D.I	Vermell-Blau Vermell-Blau
Foli 292r a 298v	CO .D.II	Vermell-Blau Vermell-Blau-Vermell
Foli 299r a 300v	CO .D.III	Vermell-Blau Vermell-Blau-Vermell-Blau
Foli 301r a 308v	CO .D.IIII	Vermell-Blau Vermell-Blau-Vermell-Blau-Vermell

²³ Aquesta xifra està en la part superior esquerra en lloc de la part superior central com a la resta de folis, degut a que apareix la següent seqüència que ocupa tot el foli: “DE PE .D.I” que correspon a “*pars X distinctione X*” (tenint la X un valor numèric), també alternant els colors vermell-blau-vermell-blau-vermell-blau.

²⁴ Canvia la forma de la numeració de les seccions. A partir d’ara, però, apareix la seqüència “PE .D.I” en vermell-blau-vermell-blau.

²⁵ La última lletra de la xifra està sense pintar. Suposadament el copista no la va repassar amb el color corresponent (en aquest cas, blau).

²⁶ Es recupera la numeració inicial de les seccions.

²⁷ Degut a que la major part del full està mutilat però en observar restes d’ornamentació, suposem que al foli 279v (b) comença una nova secció.

- No hi ha cap tipus de paginació original; la que hi ha és en llapis i segurament data de quan el manuscrit entrà a formar part de la biblioteca de la Universitat de Barcelona.
- Els dibuixos que el manuscrit conté tenen els següents colors: verd fosc, rosa, taronja, vermell, blau, negre i gris. També hi trobem daurats. La majoria d'aquests dibuixos són molt reeixits i formen figuretes i medallons amb formes florals. Es troben a la part inferior del foli:

Lloc del dibuix	Colors	Descripció i ubicació del dibuix
Foli 81r	Blau, rosa i daurats principalment. Com colors secundaris gris, taronja i negre.	El dibuix està tallat. S'endevina que formaria part de la caplletra perquè es veu la part inferior d'aquesta. L'ornamentació recorre tot l'espai de l'intercolumni.
Foli 101r	Mateixos colors que en el foli anterior. Presència considerable de daurats i rosa en el dibuix inferior.	També està tallat, però veiem la part inferior de la caplletra. L'ornamentació en forma de sanefa (a partir d'ara "antena") recorre tot l'espai vertical entre la columna esquerra de la caixa d'escriptura i la glossa, i l'espai horitzontal inferior entre la caixa d'escriptura i la glossa inferior; és a dir, que enmarca tota la columna. La part inferior del foli presenta dos cercles (a partir d'ara "medallons" ²⁸). El fons de cada medalló és daurat i tots dos contenen una cara humana que mira l'altra. La cara de l'esquerra és d'un home pèl-roig jove que mira l'home de la dreta de més avançada edat amb els cabells i la barba grisa.
Foli 115r	Mateixos colors. Predominants blau fosc i rosa.	L'antena recorre l'intercolumni. En la part inferior trobem dos medallons que tenen forma de balança. Les figures que estan en aquesta balança són dues aus. L'au de l'esquerra que està dibuixada més avall que l'altra com si pesés més, te les ales obertes desafiant la de la dreta (de color verd fosc i ataronjada). La part més inferior presenta un rombe daurat com si fos una flor i està entrellaçat amb una mena de cinta de color rosa.
Foli 121v	Blaus i rosa principalment. Colors secundaris: taronja, negre i daurat.	L'antena d'aquest foli recorre l'intercolumni i l'espai horitzontal entre la caixa d'escriptura i la glossa inferior.
Foli 123r	Ídem a l'anterior.	Mateixa ornamentació que en foli 121v.

²⁸ "Medalló" és el nom que es dona a aquest tipus de motiu a la pàgina 166 del llibre de Maria Josepa Arnall i Juan, *El llibre Manuscrit*, citat a la bibliografia.

Foli 125r	Blau fosc.	Els dibuixos d'aquest foli no es conserven perquè la meitat inferior d'aquest foli ha estat mutilada, però hi ha indicis de que hi havia ornamentació doncs s'hi veu 1/2 cm ² de figura a l'espai de separació de la columna esquerra de la caixa i la glossa esquerra, situat just a la meitat d'alçada del foli.
Foli 127v	Predomini de grisos, blaus i verd. Rosa, taronja i daurat en segon pla.	Mutilació de la caplletra. Només es conserva l'antena de l'espai horitzontal inferior entre la caixa i la glosa. El marge inferior del foli té dos medallons, el de la dreta conté la figura d'un centaure apuntant cap a l'esquerra on trobem un ocell. Hi ha dos animals a cada banda del centaure: en el seu front una bèstia (tipus gos) i a la seva esquena com una mena de moltó amb grans banyes.
Foli 132v	Rosa, blau i verd foscos. Negre, taronja i daurat en segon pla.	La major part de la part baixa de l'antena està retallada. El medalló es conserva prou bé en la part que hi ha al marge inferior dret; la part esquerra està també mutilada. Hi ha dos imatges, una figura similar a un àliga i una altra com un tipus de vegetal.
Foli 135r	Ídem.	L'antena d'aquest foli es troba per tot el marge vertical de la columna esquerra de la caixa i les glosses i segueix per la part horitzontal inferior de la caixa. En el marge inferior dos ocells grans que, amb les ales obertes, es miren.
Foli 137r	Grisos, rosa, taronja, blaus i verds. En segon pla, daurats i negres formant-hi cercles.	L'antena d'aquest foli és més petita que la resta. En el marge inferior hi ha dos medallons que contenen cadascú un home que sembla tenir una conversa amb l'altre. L'home de l'esquerra està agenollat i porta un barret triangular. El de la dreta porta un escut i una fletxa en ma esquerra que la té alçada en un gest amenaçant.
Foli 140r	Blaus, rosa, taronja, blanc, gris i verd. Daurat i negre com a secundaris.	Aquest dibuix es conserva molt bé. Hi ha tríptic amb la figura central d'un rei. A cada banda seva hi ha dos tonsurats. Els de l'esquerra llegeixen un document, els de la dreta li atenen. L'antena va des d'aquest dibuix (situat a la part superior esquerra de la caixa d'escriptura) fins a la part inferior de l'aquesta caixa i la recorre horitzontalment. En el marge inferior hi ha dos medallons amb dues cares humanes que es miren: l'home de l'esquerra duu barba i els cabells blancs i el de la dreta és més

		jove. Aquest segon dibuix és més imprecís que el superior.
Foli 149r	Ídem.	Caplletra mutilada. Antena només en la meitat inferior de l'espai entre les dues columnes de la caixa i l'espai horitzontal inferior amb la glossa. Al marge inferior del foli hi ha dues persones de mig cos (també encerclades per medallons). La figura de l'esquerra és una dona i la de la dreta un home; pel vestuari diríem que són gent de gran poder adquisitiu (a més el fons dels medallons és daurat); semblen reis però no porten corona sinó barrets.
Foli 162v	Blaus, roses i taronges predominen.	L'antena d'aquest foli és com l'anterior. El foli ha estat mutilat. El marge inferior del full té uns medallons en espiral que encerclen dos cossos humans. Semblen dos sants perquè tenen aurèola al cap: el de l'esquerra té un llibre a la mà dreta i l'esquerra alçada com si estigués adoctrinant algú. El de la dreta també té la mà dreta alçada. A la meitat del full en el marge interior (cap a la costura) i en mig de la glossa hi ha un altre medalló amb una sanefa gran daurada i rosa al seu interior com si fos una flor.
Foli 165r	Ídem.	A aquest foli hi ha dos mutilacions. L'antena és comuna a la majoria d'antenes dels altres folis. En el marge inferior hi ha un medalló que conté un arquer apuntant cap a un ocell. Hi ha tres aus més, diferents en mida i espècie. Hi tenim una altra sanefa en la mateixa posició que l'anterior, però molt menys elaborada. A més, a meitat de pàgina hi ha un altre medalló amb un ocell que té el seu coll i bec ajupits i que mira cap el dibuixos inferiors.
Foli 169v	Predominen blau, verd, rosa i taronja.	Només es conserva la part inferior de la caplletra. L'antena recorre l'espai vertical entre la columna esquerra de la caixa i la glossa, i la part inferior horitzontal també entre la caixa i la glossa. En la part inferior el medalló encercla una au amb les ales obertes.
Foli 182r	Rosa i verd predominen.	L'antena va des de l'intercolumni fins a la caixa d'escriptura i la glossa inferior. En el marge inferior del foli, dos aus bessones estan encerclades per un medalló cadascuna.
Foli 186r	Predominen blau i rosa.	Mutilació en la part superior esquerra de la caixa. L'antena recorre la caixa d'escriptura

		exteriorment: verticalment pel seu marge esquerre i horitzontal inferior. En el marge inferior hi ha un medalló que sembla una balança, però a diferència dels anteriors, aquest no té cap tipus de figura, només està decorat amb una mena de plomes.
Foli 188v	Ídem.	Aquest foli té tres mutilacions: part superior dreta de la caixa i de les figures que se suposa hi havia en els medallons del marge inferior. L'antena és vertical i recorre l'intercolumni, però està mutilada en la part superior.
Foli 189v	Predominen els blaus, rosa, taronja i violeta.	L'antena neix en el marge superior horitzontal entre la caixa i la glossa i recorre l'intercolumni verticalment per acabar horitzontalment per sota de la caixa d'escriptura. Els medallons a la part inferior del foli i que neixen a la part inferior de la sanefa de l'antena contenen un parell de bèsties allargades que es miren i que semblen bessones.
Foli 191v	Lila i rosa.	Es conserva una mínima part de l'antena que recorre l'intercolumni. Mutilació del 40% del foli.
Foli 192r	Blau, rosa, daurat i marró.	A aquest foli només hi ha una caplletra. És una "A" majúscula de color rosa emmarcada en un quadre blau i amb una antena discreta al seu sostre de color marró i daurat.
Foli 193v	Rosa, taronja i violeta principalment. Blau i daurat secundaris.	Mutilació de la part superior dreta. L'antena vertical recorre l'intercolumni. En el marge inferior trobem dos medallons que encerclen dos homes. Aquests homes tenen dos manuscrits (pel color i per la imitació d'escriptura) a les seves mans.
Foli 201r	Idem.	Mutilació part superior de la caixa superior esquerra. L'antena recorre el marge vertical esquerra entre la caixa i la glossa i el marge horitzontal entre la part inferior de la caixa. En el marge inferior, també tenim dos medallons que encerclen dues aus amb cara de persona. Hi ha un au central més alçada que les altres dues amb una ornamentació minúscula i minuciosa.
Foli 232r	Blau, verd, rosa, taronja, gris, granat, daurat i negre.	Antena vertical en l'intercolumni de la caixa d'escriptura. El marge inferior té dos medallons en forma circular que semblen dos escuts. Dins del de l'esquerra trobem un llancer amb escut que apunta a la figura de la dreta, que és un drac. Entre ambdues figures hi ha una sanefa petita i romboide.

Foli 235v	Blau, verd, rosa, taronja, gris, daurat i negre.	Mutilació en la part central esquerra de la caixa. L'antena recorre la meitat inferior del marge vertical esquerra entre la caixa i la glossa. Aquesta antena neix amb un ocell que de la seva cua surt la resta de l'antena que arriba al marge inferior del foli on acaba amb una simetria d'espivals.
Foli 236v	Rosa i lila predominen. Blau, taronja i daurat formen la resta de colors.	Mutilació central dreta de la caixa. L'antena és com la majoria de les antenes que hem vist prèviament. Al marge inferior, l'antena uneix dos flamencs que semblen bessons, tret que el de l'esquerra és rosa i el de la dreta lila. Aquests flamencs estan donant-se l'esquena, però amb el cap i bec girats per mirar-se.
Foli 239v	Blau, verd, rosa, taronja, gris, daurat i negre.	Mutilació central, per la forma de la retallada sembla que serien dues figures diferents. En el marge inferior trobem dos aus com si estiguessin barallant-se, i dos persones. Aquestes persones s'ensenyen uns manuscrits (iguals que els que hem vist prèviament). Per la vestimenta, el personatge de la dreta podria ser un rei. No es pot precisar més perquè la part superior del cap està malmesa.
Foli 249r	Blau, rosa, lila i taronja.	Els marges superior i inferior horitzontals de la caixa d'escriptura així com el marge vertical esquerra estan delimitats per una sanefa.
Foli 279(a)v	Blau, verd, rosa, taronja, gris, daurat i negre.	Mutilació superior dreta de la caixa. Medalló en el marge vertical central entre les dues columnes de la caixa. En el marge inferior hi ha dues figures: la de la dreta és un arquer que apunta a un gran au de color marronós i definida per puntetes blanques (com si fos una guatlla gran). Hi ha dos aus menors.
Foli 279(b)v	Blau, rosa i taronja.	Gran mutilació d'aquest foli. Només es conserva un tros de l'antena vertical a l'esquerra de la caixa d'escriptura. És curiosa la presència d'una cara humana; de la boca d'aquesta figura surt una filigrana que desenvolupa en antena.
Foli 286r	Blau, verd, rosa, taronja, gris, granat, daurat i negre.	Mutilació central dreta de la caixa. La part inferior del foli hi ha sofert també mutilació pel que només es conserva la figura central d'aquesta composició: un home vestit de rosa amb barret taronja.
Foli 287v	Blau, verd, rosa, blanc, gris, taronja,	Mutilació de la part superior dreta tant de la caixa d'escriptura com de la glossa.

	daurat i negre.	L'antena recorre la verticalitat entre la caixa i la glossa esquerra i la part horitzontal inferior de la caixa. En el marge inferior hi ha dos medallons que descriuen una escena curiosa: el personatge de l'esquerra és un arquer que té els ulls embenats i que apunta a la figura de la dreta que és una dona asseguda en uns coixins.
--	-----------------	---

Altres dades:

Pauta: Sí.

Tipus: Segons la fitxa (cfr. Derolez) la pauta per l'escriptura correspon a la núm. 56.

Materials de la pauta: Tot i que a la majoria de manuscrits copiats en pergami d'aquesta època la pauta està feta amb punta seca²⁹, si mirem detalladament els folis d'aquest manuscrit, observem línies ennegrides (conservades perfectament) que potser ens indiquen que la pauta es va fer amb carbó a bifoli obert ja que els traços es poden veure a cada foli. La pauta es veu perfectament en el foli 276r. Potser aquests traços foscos podrien indicar l'envelliment de la pell en ser marcada amb punta seca.

Perforacions: No se'n veuen.

Caixa d'escriptura: Dos columnes verticals centrades al mig dels folis. La mida estàndard de les caixes és 280 mm d'alçada x 160 mm d'ample amb un intercolumni d'uns 12/13 mm.

Reclams: Sí³⁰

Posició i orientació: Part inferior dreta dels folis *verso*, horitzontals.

Signatures de quadern o bifoli: No s'hi veuen³¹.

Centre de plec: Els bifolis, un cops doblegats i formant-hi dos folis grans, estan cosits amb set punts de costura.

Primera línia escrita o en blanc?: La primera línia de cada foli està en blanc.

Antic(s) posseïdor(s): Segons consta a la documentació consultada, ja esmentada anteriorment, aquest manuscrit pertanyia a la Catedral de Girona fins que fou comprat per Marià Aguiló en el 1857.

²⁹ Veure definició a *El Llibre Manuscrit* de M. Josepa Arnall i Juan esmentat a la bibliografia.

³⁰ Consultar l'apartat de la Col·lecció, entre les pàgines 10 i 12 d'aquesta descripció codicològica.

³¹ Com s'ha esmentat prèviament, aquestes signatures segurament foren retallades en relligar el còdex.

Persones o institucions vinculades:

- Catedral de Girona (venedora)
- Biblioteca de la Universitat de Barcelona (compradora)

Altres obres al volum: Aquest còdex està només escrit en llatí. Les guardes foren afegides en ser restaurat al novembre de 2004.

Bibliografia emprada: Consultar annex amb la bibliografia emprada.

Notes:

- L'observació més notòria en elaborar la descripció codicològica d'aquest manuscrit és la mutilació massiva que ha patit; si estudiem aquestes amputacions ens adonem que la finalitat d'aquestes amputacions fou extreure-hi els dibuixos que eren (si els comparem amb els que han sobreviscut) de gran qualitat i precisió.
- Alguns folis presenten costures en forma de ziga-zaga (segurament per evitar el trencament total del pergamí ja que està tallat). Es pot assegurar que aquestes costures no són pas fruit de la restauració del 2004 sinó molt anterior per l'estat de conservació del fil:
 - Foli 63: costura a la part superior central en forma vertical i amb fil de color verd, des de la vora fins la caixa d'escriptura. Costura inferior gairebé vertical a la zona central amb fil de color blanc (enfosquit), des de la glossa fins la vora.
 - Foli 69: costura a la part inferior central, gairebé vertical, ocupa des de la meitat del marge que hi ha entre la glossa i la vora i la vora pròpiament dita. Amb fill de color verd.
 - Foli 85: costura en el part inferior sota la columna de la dreta de la caixa d'escriptura (en el foli *recto* i sota la de l'esquerra en el foli *verso*). Localitzada en el marge entre la glossa i la vora sense tocar cap de les dues. Fil de color blanc (enfosquit).
 - Foli 100: costura en la part inferior central, gairebé vertical, ocupa un 15% del marge entre la glossa i la vora. Fil de color verd.
 - Foli 122: costura amb fil de color verd. Situada sota la columna esquerra de la caixa d'escriptura (en el foli *recto*), ocupa un 85% des de la vora fins el marge de la glossa.

Data: No trobem dates ni al primer foli (mutilat) ni a l'últim (arrencat). Tampoc trobem signes del colofó ja que no es conserven els tres folis finals; així com tampoc es conserven les guardes inicials i finals originals.

Bibliografia:

AGUILÓ, MARIÀ (1857): *MS 1924, quadern 18 (Fitxes dels manuscrits adquirits, procedents de la desamortització de Girona)*.

AGUILÓ, MARIÀ (1857): *MS 1944, quadern 11 (Ressenya de 54 manuscrits comprats, procedents de Girona)*.

FARNÉS JULIÀ, SOLEDAD (2003): "Gerona en los manuscritos de la Biblioteca de la Universidad de Barcelona", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*. Núm. 25. Pàgs. 849-872. Disponible a l'adreça electrònica <http://www.raco.cat/index.php/ActaHistorica/article/view/188917/254911> (data de l'última consulta: 19 de juny de 2013).

MATEU IBARS, JOSEFINA I M. DOLORS MATEU IBARS (1980): *Colectánea paleográfica de la Corona de Aragón, siglos IX-XVIII, Textos y traducciones, Vol-I*, Barcelona, Publicaciones de la Universitat de Barcelona.

MIQUEL ROSELL, FRANCISCO (1958-61): *Inventario general de manuscritos de la biblioteca universitaria de Barcelona, Vols. I-IV*. Madrid, Servicio de Publicaciones de la Junta Técnica de las Direcciones Generales de Enseñanza Universitaria y de Archivos y Bibliotecas.

TORRA, JORDI (1988): "Índex d'autors del Volum IV de l'Inventari de manuscrits de la BUB", Universitat de Barcelona. Disponible a l'adreça electrònica http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/25282/6/IndexRosell_VI.pdf (data de l'última consulta: 12 de juny de 2013).

Bibliografia consultada:

ARNALL I JUAN, MARIA JOSEPA (2002): *El llibre Manuscrit*. Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona.

FRIEDBERG, AEMILIUS (1879): *Decretum Gratiani. Corpus Iuris Canonici*. Versió online. Disponible a [www.documentacatholicaomnia.eu/03d/1139-1150/Gratianus_de_Clusio_Concordantiam_Discordantium_Canonom_seu_Decretum_Gratiani_\(Friedberg_1879\).LT](http://www.documentacatholicaomnia.eu/03d/1139-1150/Gratianus_de_Clusio_Concordantiam_Discordantium_Canonom_seu_Decretum_Gratiani_(Friedberg_1879).LT) (data de l'última consulta: 26 de juny de 2013).

LEMAIRE, JACQUES (1989): *Introduction à la Codicologie*. Louvain-La-Neuve, Publications de l'Institut d'Études Médiévales.